

FACTSHEET

Discriminatie op grond van
handicap/chronische ziekte

Maart 2021

FACTSHEET DISCRIMINATIE OP GROND VAN HANDICAP/CHRONISCHE ZIEKTE

Wat is discriminatie op grond van handicap/chronische ziekte?

Mensen met een handicap of chronische ziekte lopen het risico om gediscrimineerd te worden. In Nederland zijn er miljoenen mensen met een handicap en/of chronische ziekte. Het kan gaan over mensen met een lichamelijke handicap - waartoe ook mensen met een auditieve of visuele handicap behoren -, mensen met een verstandelijke handicap, mensen met een psychische of psychiatrische aandoening en over mensen met een chronische ziekte. In alle verschillende vormen en gradaties. Bij de een aangeboren, bij de ander op latere leeftijd ontwikkeld of gekregen na een ongeval. Zichtbaar (vanwege bijvoorbeeld een rolstoel) of onzichtbaar. "Mensen met een beperking zijn totaal verschillende mensen, ook als ze toevallig dezelfde beperking hebben." (*Den Brok-Rouwendaal, 2005*).

Discriminatie betekent dat er onterecht verschil wordt gemaakt tussen mensen met en zonder een beperking of ziekte. Er zijn veel verschillende situaties denkbaar waarin discriminatie van mensen met een handicap/chronische ziekte voor kan komen.

Ten eerste komt het voor dat voorzieningen niet gemaakt zijn voor iedereen. Dit is enorm vaak het geval. Mensen die slecht ter been zijn of in een rolstoel zitten, kunnen te maken krijgen met ontoegankelijke gebouwen, voorzieningen of bijvoorbeeld openbaar vervoer. Ook voor mensen met een visuele of auditieve beperking speelt toegankelijkheid (tot informatie) een rol. Websites die onleesbaar zijn, informatie die op het station wordt omgeroepen, kaartjesautomaten die je niet kunt bedienen als je slechtziend bent. Op het werk of op school kunnen mensen met een beperking of ziekte er tegenaan lopen dat zij bepaalde taken niet kunnen uitvoeren of minder lang kunnen volhouden dan iemand anders.

Behalve dat voorzieningen en producten niet inclusief ontworpen worden, komt het ook vaak voor dat mensen anders behandeld worden. Mensen met een (zichtbare) beperking of chronische ziekte worden bijvoorbeeld uitgescholden op straat of krijgen te maken met uitsluiting of het gevoel ergens niet bij te horen. Ook geven zij aan soms last te hebben van betutteling en het feit dat zij niet altijd serieus genomen worden. Net als andere vormen van discriminatie, komt dit onder andere voort uit stereotiepe denkbeelden en vooroordelen over mensen met de bovengenoemde eigenschappen.

In de wetgeving wordt de term handicap gebruikt. In de hedendaagse schrijf- en spreektaal wordt echter steeds vaker gekozen voor *mensen met een (functie)beperking*. Met deze term wordt benadrukt dat het in de eerste plaats om *mensen* gaat, waarvan de handicap of ziekte slechts één kenmerk is. Ook in deze factsheet wordt zoveel mogelijk de term *mensen met een beperking* gebruikt. We bedoelen dan alle mensen die hierboven zijn beschreven. In de tekst die over wetgeving gaat wordt wel de term *handicap* gebruikt.

Bescherming tegen discriminatie

Sinds 2003 is in Nederland de Wet Gelijke Behandeling op grond van handicap/chronische ziekte van kracht (WGBH/CZ). De wet gaat over direct en indirect onderscheid. Van direct onderscheid is bijvoorbeeld sprake als iemand vanwege zijn of haar beperking niet wordt aangenomen voor een baan. Van indirect onderscheid is bijvoorbeeld sprake als ergens geen honden worden toegelaten, waardoor mensen met een hulphond ook niet naar binnen mogen. In de wet is ook een verbod op intimidatie opgenomen. Er is in de wet geen lijst opgenomen met handicaps en ziekten: iedereen die zich op deze grond gediscrimineerd voelt, kan er een beroep op doen.

Door de WGBH/CZ wordt ongelijke behandeling verboden op de **arbeidsmarkt**, binnen het **onderwijs** en bij het aanbieden van **woonruimte**. In mei 2012 is de WGBH/CZ uitgebreid tot het **openbaar vervoer**. In juni 2016 is de WGBH/CZ uitgebreid tot **goederen en diensten**.

Op het terrein van onderwijs en arbeidsmarkt geldt dat onderwijsinstellingen en werkgevers verplicht zijn om aanpassingen te realiseren als die nodig zijn voor de student, leerling of werknemer. Denk aan extra studietijd of toegankelijkheidsvoorzieningen, zoals een drempelloos kantoor voor een werknemer in een rolstoel. De aanpassingen moeten geschikt en noodzakelijk zijn en mogen de school of werkgever niet onevenredig belasten. Dit betekent onder andere dat de aanpassing financieel haalbaar moet zijn. Voor een klein bedrijf kan het plaatsen van een lift te duur zijn. De werkgever kan in dat geval wel zorgen voor een werkplek op de begane grond.

Gelijke behandeling bij het wonen betekent dat verhuurders of verkopers iemand geen woonruimte mogen weigeren op grond van handicap of chronische ziekte. Daarnaast is het verplicht om immateriële aanpassingen te regelen. Een verhuurder moet bijvoorbeeld toestemming geven om een scootmobiel in een portiek te parkeren, tenzij dat een gevaar oplevert. Bouwkundige aanpassingen (zoals een traplift) vallen niet onder de WGBH/CZ. Daarvoor is de Wet Maatschappelijke Ondersteuning 2015 (WMO 2015) die door gemeenten wordt uitgevoerd.

De uitbreiding van de WGBH/CZ naar het openbaar vervoer is vrij recent. Om de aanbieders van openbaar vervoer de tijd te geven om aan de nieuwe toegankelijkheidseisen te voldoen, zijn in de wet termijnen opgenomen. De bussen, metro's en een deel van de trams zijn inmiddels al toegankelijk. Vanaf 1 januari 2015 moeten de metrohaltes toegankelijk zijn en hetzelfde geldt voor alle reisinformatie. Treinen en treinstations moeten uiterlijk in 2030 toegankelijk zijn.

Gelijke behandeling bij goederen en diensten betekent bijvoorbeeld dat alle dienstverleners, net als nu het openbaar vervoer, verplicht zijn om treffende maatregelen te nemen om de toegankelijkheid voor personen met een beperking te garanderen. Ook openbare gebouwen en websites moeten toegankelijk worden gemaakt voor mensen met een beperking. In het Besluit toegankelijkheid voor personen met een handicap of chronische ziekte, dat op 20 juni 2017 van kracht is geworden, zijn de nadere regels voor de toegankelijkheid opgenomen.

Soms is het wel toegestaan om onderscheid te maken. Bijvoorbeeld als er anders risico's zijn voor de veiligheid of gezondheid, of als er in positieve zin onderscheid wordt gemaakt. Bijvoorbeeld als iemand met een beperking een parkeerplaats krijgt toegewezen vlakbij huis. Het is ook toegestaan om onderscheid te maken als die *positieve actie* nodig is om een achterstandspositie in te lopen. In een sollicitatieprocedure mag bij gelijke geschiktheid de voorkeur worden gegeven aan iemand met een beperking of chronische ziekte, onder de strikte voorwaarden die voor voorkeursbeleid gelden.

Wetgeving gericht op participatie: iedereen doet mee

Inclusie, participatie en meedoen zijn steeds vaker gehoorde begrippen in de samenleving en de politiek. Dat meedoen heeft betrekking op verschillende domeinen, denk aan onderwijs, werk, sociale relaties, vrijetijdsbesteding, huisvesting, mobiliteit, et cetera. Naast de WGBH/CZ en de WMO 2015, zijn er ook andere (recente) wetten die te maken hebben met participatie.

De Participatiewet is daar een voorbeeld van, net als de Wet Passend Onderwijs. De Participatiewet is op 1 januari 2015 ingegaan en moet de kans op regulier werk vergroten voor mensen met een bijstandsuitkering en voor mensen met een arbeidsbeperking. Het SCP heeft eind 2019 een evaluatieonderzoek verricht naar de invoering van de Participatiewet waaruit naar voren kwam dat de Participatiewet nauwelijks heeft geleid tot verhoging van de baankansen, zoals beoogd met de wet (*Van Echtelt et al, 2019*). Voor de grootste groep, de klassieke bijstandsgerechtigden, is er amper een verschil. Voor mensen die het recht op toegang tot de sociale werkvoorziening verloren, daalde de kans op werk. Voor jonggehandicapten met arbeidsvermogen stegen de baankansen. Hun inkomenspositie verslechterde echter en het gaat vaker om tijdelijk werk.

De Participatiewet is samen met de Wet banenafpraak de uitwerking van het Sociaal Akkoord 2013 waarin het kabinet en de sociale partners hebben afgesproken om extra reguliere banen te creëren voor mensen met een arbeidsbeperking. In totaal gaat het om 125.000 banen die in 2026 gerealiseerd moeten zijn. Voor elk jaar tot 2026 zijn er streefgetallen aangegeven. Als blijkt dat het afgesproken aantal banen voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten achterblijft bij de afspraken, dan kan de staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid een wettelijk quotum in werking stellen. Echter, deze quotumheffingsregeling is tot 1 januari 2022 opgeschort. Deze opschorting leidt ertoe dat er tot 1 januari 2022 geen quotumheffingen zullen worden opgelegd. Uit de metingen blijkt dat in 2019 het streefgetal ruimschoots is gehaald door werkgevers in de marktsector maar niet door werkgevers in de overheidssector (*Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 2020*).

In augustus 2014 werd de Wet passend onderwijs van kracht. Het doel is alle leerlingen en studenten in het basis-, voortgezet- en middelbaar beroepsonderwijs die extra ondersteuning nodig hebben (waaronder leerlingen met een beperking), een passende onderwijsplek te bieden. Tegelijk met de invoering van de wet werd een implementatieperiode van vijf jaar afgesproken, gepaard aan onderzoek naar de effecten van de herziening. In het najaar van 2020 is de eindevaluatie "Passend Onderwijs" verschenen (*Ledoux & Waslander, 2020*). De eindevaluatie concludeert dat de invoering van passend onderwijs de organisatie van de ondersteuning van leerlingen en studenten heeft verbeterd. Bij leraren en ouders heeft de stelselwijziging verwachtingen gewekt, maar minder opgeleverd dan gedacht. Het effect op leerlingen en studenten is niet goed vast te stellen. Met de Wet passend onderwijs uit 2014 wordt geen inclusief onderwijs beoogd. Bij passend onderwijs gaan kinderen met een handicap of beperking naar een reguliere school, mits zij zich kunnen aanpassen aan het schoolsysteem. Kunnen zij dat niet, dan gaan deze kinderen naar het speciaal onderwijs. Daardoor gaat een groot aantal kinderen met een beperking naar een instelling voor speciaal onderwijs. Bij inclusief onderwijs past het schoolsysteem zich juist aan aan het kind. Dit betekent wel dat zowel reguliere als speciale scholen moeten veranderen om inclusief te worden. Het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (IVRPH) of het VN-Verdrag Handicap schrijft invoering van inclusief onderwijs voor, maar dit wordt door de Nederlandse overheid niet overwogen (*College Rechten van de Mens, 2018*).

Naar aanleiding van de eindevaluatie stuurt de minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media een beleidsnota naar de Tweede Kamer waarin wordt uiteengezet hoe het systeem van passend onderwijs de komende jaren zal worden verbeterd.

Strafrecht

Het strafrecht biedt bescherming tegen bedreiging en geweld. Sinds 2006 benoemen de artikelen 137c tot en met 137f van het Wetboek van Strafrecht “lichamelijke, psychische of verstandelijke handicap” als grond voor bescherming tegen belediging of het aanzetten tot haat of discriminatie. Artikel 429quater van het wetboek van strafrecht verbiedt discriminatie op grond van handicap bij uitoefening van een ambt, beroep of bedrijf. Overigens worden op grond van handicap maar bijzonder weinig zaken voor strafrechtelijke vervolging aangebracht.

Erkenning gebarentaal

De Eerste Kamer heeft op 13 oktober 2020 de Wet erkenning Nederlandse gebarentaal aangenomen. Het is nog niet duidelijk wanneer deze wet van kracht wordt. Met dit wetsvoorstel wordt de juridische erkenning van de Nederlandse gebarentaal geregeld en worden tevens een aantal hieruit voortvloeiende rechten en plichten vastgelegd, zoals het recht om een eed, belofte of bevestiging af te mogen leggen in de Nederlandse gebarentaal.

VN-verdrag

Op 14 juli 2016 is het Internationaal Verdrag inzake de Rechten van Personen met een Handicap (IVRPH) of het VN-Verdrag Handicap voor Nederland in werking getreden. Nederland had dit verdrag al in 2007 ondertekend, maar de ratificatie heeft acht jaar op zich laten wachten. Het doel van het verdrag is de volledige inclusie van personen met een beperking in de maatschappij. Zij moeten op voet van gelijkheid met anderen kunnen genieten van alle mensenrechten en fundamentele vrijheden. Het verdrag legt verplichtingen op aan de overheid, werkgevers, scholen en dienstverleners die de maatschappelijke inclusie van mensen met een beperking mogelijk moeten maken.

Het van kracht worden van het VN-Verdrag Handicap ging gepaard met aanpassingen van enkele wetten op 14 juni 2016. Zo werd een artikel ingevoegd in de WGBH/CZ, luidende: “Ieder mens moet in staat worden gesteld aansluitend bij zijn eigen mogelijkheden autonoom te zijn.” Voorts is de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (WGBH/CZ) uitgebreid naar goederen en diensten. Dit betekent onder meer dat openbare gebouwen, winkels en websites toegankelijk moeten worden voor mensen met een beperking. In het Besluit algemene toegankelijkheid voor personen met een handicap of chronische ziekte zijn de nadere regels voor toegankelijkheid opgenomen. Deze Algemene Maatregel van Bestuur is op 21 juni 2017 in werking getreden.

Op 1 januari 2019 is de Kieswet gewijzigd. Voortaan moeten gemeenten ervoor zorgen dat alle stemlokalen zo zijn ingericht dat kiezers met lichamelijke beperkingen zoveel mogelijk hun stem zelfstandig kunnen uitbrengen. Als burgemeester en wethouders hieraan niet voldoen, moeten zij de gemeenteraad daarover informeren.

Voorts zijn de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015, de Participatiewet en de Jeugdwet aangepast. De aanpassing in alle drie de wetten betreft een plicht aan gemeentes om periodiek een plan vast te stellen over hoe de gemeente uitvoering zal geven aan het VN-Verdrag Handicap. Gemeenten moeten in dit plan duidelijk maken wat zij doen, zodat hun inwoners met een beperking volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. De gemeenteraad ziet erop toe dat dit gebeurt.

Voorts heeft de Nederlandse overheid de plicht om periodiek een uitgebreid rapport in te dienen bij het VN-comité voor de rechten van personen met een handicap, dat toezicht houdt op de

uitvoering van het verdrag en zetelt in Genève. In juni 2018 is het eerste periodieke rapport gestuurd naar het VN-comité door de Nederlandse rijksoverheid (*Ministerie van VWS, 2018*). In december 2018 heeft het College voor de Rechten van de Mens een rapport gestuurd aan het VN-comité. Uit het rapport blijkt dat de Nederlandse overheid wel stappen heeft gezet om een inclusieve maatschappij te bevorderen, maar dat de aanpassingen te langzaam gaan (*College voor de Rechten van de Mens, 2018*). Het College ziet de volgende positieve ontwikkelingen: inspanningen om het kiesproces toegankelijker te maken, het inbedden van de grond beperking in de wetgeving inzake gelijke behandeling en de oprichting van een platform met stakeholders. Het College heeft met name zorgen over de snelheid van het uitvoeringsproces. De snelheid waarmee de noodzakelijke aanpassingen worden uitgevoerd om ervoor te zorgen dat personen met een beperking kunnen deelnemen aan de maatschappij, is te laag.

De Alliantie VN-verdrag Handicap heeft in december 2019 een schaduwrapport gepubliceerd dat in het voorjaar van 2020 is gestuurd naar het VN-comité voor de rechten van personen met een handicap in Genève (*Alliantie VN-verdrag Handicap, 2019*). De Alliantie VN-verdrag Handicap bestaat uit Leder(in), MIND Landelijk Platform GGz, Per Saldo en LFB en werkt nauw samen met de Coalitie voor Inclusie. In deze rapportage staan de dagelijkse praktijk en ervaringen van mensen met een beperking centraal, ondersteund door cijfers over participatie en uitsluiting. Geconcludeerd wordt dat het niet goed gaat met de uitvoering van het VN-verdrag Handicap in Nederland. Op veel gebieden is de positie van mensen met een beperking verslechterd sinds de invoering in 2016. De werkloosheid stijgt, armoede neemt toe, wachtlijsten in het speciaal onderwijs groeien en er zijn meer gedwongen behandelingen en opnames. Ook is er een tekort aan betaalbare aangepaste woningen. De Alliantie benoemt in het rapport het onsamenhangende ondersteuningsbeleid bij gemeenten als een van de belangrijkste oorzaken voor de achteruitgang in de rechtspositie van mensen met een beperking. Bij de decentralisatie van overheidstaken in 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor het bieden van ondersteuning. Gemeenten hebben daarbij grote beleidsvrijheid gekregen zonder voldoende kaders, centrale sturing en een effectieve monitoring. Ook het Sociaal en Cultureel Planbureau concludeert dat de decentralisatie van overheidstaken in 2015 niet goed heeft uitgewerkt (*Kromhout, Van Echtelt en Feijten, 2020*). De deelname van mensen met een beperking aan de samenleving is niet toegenomen, er zijn nog steeds knelpunten in de jeugdzorg en de kansen op werk voor mensen met een arbeidsbeperking zijn nauwelijks verbeterd.

Hoe vaak komt deze vorm van discriminatie voor?

Discriminatie-ervaringen kunnen worden gemeld bij een antidiscrimatievoorziening (ADV), maar uit onderzoek weten we dat gemiddeld slechts 1 op de 8 discriminatie-ervaringen ergens wordt gemeld (*Andriessen, Fernee & Wittebrood, 2014*). In de periode 2011-2016 kregen de ADV's in Nederland jaarlijks gezamenlijk tussen de 393 en 440 meldingen over discriminatie op grond van handicap. De laatste jaren stijgt dat aantal. In 2019 registreerden de ADV's 552 meldingen over discriminatie op grond van handicap (13% van het totaal) en in 2018 596 meldingen (14% van het totaal). Handicap is daarmee bij de ADV's na herkomst de grootste categorie (*Walz, Van Bon en Fiere, 2020*). De meldingen die binnenkomen zijn heel divers. Ze gaan over de (on)toegankelijkheid van gebouwen voor mensen in een rolstoel, ervaringen met kwetsende opmerkingen en ongelijke behandeling vanwege een ziekte of beperking. Er zijn ook melders die zich niet geaccepteerd voelen, die zich niet serieus genomen voelen of die van een bepaalde regeling of voorziening geen gebruik kunnen maken vanwege hun beperking. Ieder jaar zijn er ook enkele melders die zich zorgen maken over de bezuinigingen in de zorg en wat dit betekent voor hun dagelijkse leven.

Bij de politie worden heel weinig discriminatie-incidenten op grond van handicap geregistreerd. In 2019 had minder dan 1% van alle discriminatie-incidenten die door de politie werden geregistreerd betrekking op discriminatie op grond van handicap (Walz, Van Bon en Fiere, 2020). Het ging in totaal om 79 discriminatie-incidenten.

Van de 3.529 vragen of meldingen over gelijke behandeling die het College voor de Rechten van de Mens in 2019 heeft verwerkt, gingen er 914 over handicap of chronische ziekte. Dat is 31% van het totaal. In 2019 ontving het College 134 verzoeken om een oordeel op de grond handicap of chronische ziekte, 25% van het totaalaantal verzoeken. In 2018 ging het ook om 25%. Het College ontving in dat jaar op geen enkele andere grond meer verzoeken (College voor de Rechten van de Mens, 2020a). Bij de grond handicap en/of chronische ziekte gaan de meeste oordelen over de toegang tot goederen en diensten. Onder diensten valt ook het onderwijs.

In 2020 publiceerde het Sociaal en Cultureel Planbureau een onderzoek naar discriminatie-ervaringen (Andriessen et al, 2020). Voor dit onderzoek vulden 12.000 inwoners van Nederland in 2018 een enquête in. Uit dit onderzoek blijkt dat 30% van de mensen met een beperking in het jaar voorafgaand aan het onderzoek ten minste één situatie heeft meegemaakt die als discriminerend is ervaren. Bij de mensen zonder beperking is dit 20%. De meeste mensen met een beperking voelen zich gediscrimineerd vanwege hun beperking, sommigen ook vanwege hun leeftijd. De discriminatie die mensen met een beperking ervaren, neemt het vaakst de vorm aan van ongelijke behandeling (61%), en dat is vaker dan onder mensen zonder beperking (55%). Mensen met een beperking ervaren vooral discriminatie bij het zoeken naar werk, op het werk en in het onderwijs. Wanneer we de vergelijking maken met mensen zonder beperking, dan ervaren mensen met een beperking ongeveer anderhalf keer zo vaak discriminatie bij het zoeken naar werk, op het werk en in contact met instanties.

Voorts zijn er diverse onderzoeken gedaan naar hoe het is gesteld met de toegankelijkheid van diverse voorzieningen. Zo werd in 2017 een onderzoek naar de toegankelijkheid van het openbaar vervoer per bus voor rolstoelgebruikers verricht in opdracht van het College voor de Rechten van de Mens (Buys, 2017). Rolstoelgebruikers als mystery guests voerden tijdens het veldonderzoek in totaal 450 testritten uit in het openbaar busvervoer om de toegankelijkheid ervan te testen. Bij 8% van de pogingen om de bus te nemen, kwam de rolstoelgebruiker niet naar binnen en vertrok de bus zonder hem of haar. Een onderzoek van Stichting Accessibility naar honderd veelgebruikte Nederlandse websites in zestien maatschappelijke sectoren, toont dat bijna geen enkele site goed toegankelijk te noemen is; alle onderzochte websites bevatten toegankelijkheidsproblemen (Beenen et al, 2016). In 2018 is opnieuw onderzoek gedaan naar een selectie van deze websites, in het bijzonder sites van webwinkels, energiebedrijven en reisorganisaties (Beenen, Eendevak & Velleman, 2018). De onderzochte websites zijn niet toegankelijker geworden sinds het onderzoek uit 2016. Geen enkele van de onderzochte websites is goed toegankelijk te noemen.

Als toezichthouder voor het VN-verdrag handicap heeft het College voor de Rechten van de Mens sinds 2017 het Meldpunt Onbeperkt Stemmen opengesteld om te volgen hoe toegankelijk het stemmen is voor mensen met een beperking (College voor de Rechten van de Mens, 2019a). In 2019 ontving het Meldpunt 258 meldingen van of namens mensen met een beperking over de (on)toegankelijkheid bij de verkiezingen voor de Provinciale Staten en Waterschappen van 20 maart 2019 en de Europese Parlementsverkiezingen van 23 mei 2019. Deze meldingen gaan onder meer over problemen met fysieke toegankelijkheid van stemlokalen, het verkrijgen van hulp in het stembokje, het huidige stembiljet en voorbereiding op het stemmen.

Het College voor de Rechten van de Mens publiceert ieder jaar een rapportage over de naleving van het VN-verdrag handicap in Nederland waarbij er aandacht is voor een bepaald thema. In 2019 was dat de toegankelijkheid van goederen en diensten (*College voor de Rechten van de Mens, 2019b*). Geconstateerd wordt dat de overheid vooral voor fysieke toegankelijkheid goede stappen heeft gezet, al blijft ook op dat punt nog verbetering nodig. Voor wat betreft de toegankelijkheid van informatie en communicatie is nog veel werk te verrichten. Zo is wet- en regelgeving nog te vaak ontoegankelijk. Voorts valt aan de toegankelijkheid van dienstverlening in de detailhandel en de horeca nog veel te verbeteren. In 2020 constateert het College dat de mogelijkheden voor participatie van mensen met een beperking bij wetgeving en beleid nog niet goed genoeg zijn. De centrale overheid en gemeenten betrekken ervaringsdeskundigen vaak niet of te laat. Hierdoor voldoen de gemeenten niet aan de verplichtingen van het VN-verdrag handicap (*College voor de Rechten van de Mens, 2020b*).

Wat kun je doen als je op grond van handicap en/of chronische ziekte wordt gediscrimineerd?

Afgewezen voor een baan omdat je een chronische ziekte hebt? Niet toegelaten tot een restaurant vanwege een hulphond of rolstoel? Of gelden er voor jou andere voorwaarden omdat je een beperking hebt? De kans is groot dat het om een verboden onderscheid gaat. Kom in actie!

Meld het bij RADAR. We kijken samen wat we kunnen doen om je situatie te verbeteren. Bijvoorbeeld een gesprek met je werkgever. Of een verzoek om een oordeel indienen bij het College voor de Rechten van de Mens. Ook als je geen stappen wil ondernemen is het belangrijk om je ervaring te melden. Dankzij je melding kunnen wij ongelijke behandeling in kaart brengen, voorkomen en bestrijden.

Zie voor meer informatie:

- Het rapport van RADAR: [Beperkt/onbeperkt. Een studie naar de ervaringen van mensen met een beperking met discriminatie en uitsluiting](#).
- De website [Alles toegankelijk](#) met informatie over toegankelijkheid van onder andere diensten en gebouwen.
- Informatie op de website van het [College voor de Rechten van de Mens](#).
- Informatie op de website van [Mee NL](#). De koepel van de regionale welzijnsorganisaties MEE die op professionele wijze mensen met een beperking ondersteunt om actief te zijn in de maatschappij.
- Informatie op de website van [Ieder\(in\)](#). Een vereniging van belangenorganisaties en patiëntenverenigingen.

vóór gelijke behandeling
tegen discriminatie

februari 2021

EEN KLACHT OVER DISCRIMINATIE MELDEN OF ADVIES VRAGEN?

RADAR is op verschillende manieren te bereiken:

Telefonisch: Via het landelijke telefoonnummer 0900- 2354 354 (10 ct/pm)

Website: Via de website www.radar.nl, middels de knop 'discriminatie melden'

E-mail: Stuur een e-mail naar info@radar.nl

App: Download de gratis app 'Discriminatiemelder'. Verkrijgbaar in Play Store en iOS

Afspraak: Maak een afspraak op een van onze kantoren in: Tilburg (013-8200212), 's-Hertogenbosch (073-7440118), Eindhoven (040- 2491444) of Rotterdam (010-4113911)

Schriftelijk: Postbus 1812, 3000 BV Rotterdam

Zie de website www.discriminatie.nl voor de antidiscriminatievoorziening van uw gemeente.

Bronvermelding

Alliantie VN-verdrag Handicap (2019). *Schaduwrapportage Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap in Nederland*. Utrecht: Alliantie VN-verdrag Handicap. [Hele document](#).

Andriessen, I., Fernee, H., & Wittebrood, K. (2014). *Ervaren discriminatie in Nederland*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. [Hele document](#)

Andriessen, I., Hoegen Dijkhof, J., Torre, A. van der, A., Berg, E. van der, E., Pulles, I., Iedema, J., & Voogd Hamelink, M. de (2020). *Ervaren discriminatie in Nederland II*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. [Hele document](#).

Beenen, R. et al (2016). *Monitor 2016: Toegankelijkheid Websites Nederland*. Utrecht: Stichting Accessibility. [Hele document](#).

Beenen, R. Eendebak, S. & Velleman, E. (2018). *Uw winkelmandje is leeg: Onderzoek naar de toegankelijkheid van websites van private aanbieders van goederen en diensten*. Utrecht: Stichting Accessibility. [Hele document](#).

Brok-Rouwendal, Y. den (2005). *Validisme en gender. Over leven met een handicap*. Utrecht: Lemma.

Buijs, W. (2017). *Toegankelijkheid op de rit? Onderzoek naar de toegankelijkheid van openbaar busvervoer voor rolstoelgebruikers*. Breda: DTV Consultants B.V. [Hele document](#).

College voor de Rechten van de Mens (2018). *Rapportage aan het Comité voor de rechten van personen met een handicap. Inzake de eerste rapportage van Nederland*. Utrecht: College voor de Rechten van de Mens. [Hele document](#).

College voor de Rechten van de Mens (2019a). *Eindresultaten meldpunt toegankelijke verkiezingen 2019*. Utrecht: College voor de Rechten van de Mens. [Hele document](#).

College voor de Rechten van de Mens (2019b). *Toegankelijkheid van goederen en diensten: Jaarlijkse rapportage over de naleving van het VN-verdrag handicap in Nederland*. Utrecht: College voor de Rechten van de Mens. [Hele document](#).

College voor de Rechten van de Mens (2020a). *Monitor Discriminatiezaken 2019*. Utrecht: College voor de Rechten van de Mens. [Rapport](#). [Tabellen](#).

College voor de Rechten van de Mens (2020b). *Participatie van mensen met een beperking bij de totstandkoming van wetgeving en beleid. Jaarlijkse rapportage over de naleving van het VN-verdrag handicap in Nederland 2020*. Utrecht: College voor de Rechten van de Mens. [Hele document](#).

Echtelt, P. van, Sadiraj, K., Ho, S, Muns, S., Karpinska, K., Das, D. en Versantvoort, M. (2019). *Eindevaluatie van de Participatiewet*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. [Hele document](#).

Ledoux, G. en Waslander, S. (2020). *Evaluatie Passend onderwijs*. Amsterdam / Tilburg / Nijmegen: Kohnstamm Instituut / TIAS School for Business and Society, Tilburg University / KBA Nijmegen. [Hele document](#).

Kromhout, M., Echtelt, P. Feijten, P. (2020). *Sociaal domein op koers? Verwachtingen en resultaten van vijf jaar decentraal beleid*. Den Haag: Sociaal en Cultureel Planbureau. [Hele document](#).

Minister voor Basis- en Voortgezet Onderwijs en Media (2020). *Beleidsnota: Evaluatie en verbeteraanpak passend onderwijs*. Den Haag: Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. [Hele document](#).

Ministerie van VWS (2018). *Initiële rapportage over de implementatie door Nederland van het VN Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap*. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. [Hele document](#). [Feedback consultatiebijeenkomst](#).

Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid (2020). *Resultaten banenafpraak 2019*. Brief aan de Tweede kamer, 2 juli 2020. [Hele document](#).

Walz, G., Bon, S. van & Fiere, B. (2020). *Discriminatiecijfers in 2019: Een rapport over registraties van meldingen van discriminatie in Nederland*. Rotterdam/ Den Haag: Art.1/ Nationale Politie. [Hele document](#)

RADAR, februari 2021 (eerdere versies: september 2014; november 2015; november 2016; december 2017; december 2018; december 2019)